

Fiabil-Viabil

„Fractalizarea, ca model cognitiv și suport al înțelegerii și explicației pentru binomul Economie-Politică, lasă să se întrevadă gradat atât confluența misterioasă dintre a fi fiabil și a fi viabil (simultan și noncontradictoriu), cât și influența transformării pe nivelele de substanțializare a stării de raționalitate, adică unul reprezentat de mecanismul avuției și altul de cel al organismului puterii.”

Criza actuală a revelat faptul că, pe lângă inconsistențele funciare ale teoriei economice, conviețuirea acesteia cu ideologiile politice favorizează eșecul. Noi, cei din Orientul european, suntem cumva îndreptățiți să spunem, în baza experienței nemijlocite în contexte ideologizante, că în relația funcțională Economie-Politică jocurile sunt aranjate la câștig doar pentru că ... pierde Societatea. Desigur, mai întâi pierde economia, chiar în ambele ipostaze, de teorie (Economia) și de activitate (economia).

Ceea ce apare cu adevărat șocant este că pierderea, de consistență (în cazul Economiei) și de substanță (în cazul economiei), nu ține de calitatea viziunii economice dominante. La rigoare, așa ceva chiar nu există căci, în esență, ceea ce numim viziune economică dominantă se dovedește a fi mixtura Politică-Economie, în care funcția de control al efectelor o are Politică. De altfel nu din alt motiv se consideră, în ciuda percepțiilor fundamentaliste, că economia este un produs care nu se vinde decât cu eticheta Politicii, ajungând să fie exact ceea ce credem că n-ar trebui să fie – Economie Politică.

Translatând explicația acestei cunoașteri în orizontul de semnificații al teoriei fractalilor s-ar putea spune că entitatea funcțională rezultată din confluența celor două instrumente de operaționalizare a societății se compune dintr-o treime Economie (cu conținut conceptual și acțional) și două treimi Politică. În aranjamentul proiectat se respectă raporturile omotetice indiferent de formă și de mărimile de scară.

Ceea ce se constituie drept potențial de bifurcație (spre eșec sau spre câștig) în zona mixajului rezidă în controlul segmentului (linear, perimetral sau de volum) disputat la confluența dintre treimea Economiei și cele două treimi ale Politicii. Aici se întâlnesc două situații: pe de o parte, cazul prevalenței propensiunii spre raționalitatea economică, unde tendința este să se modereze puțin peste jumătate din dubla măsură a segmentului Politicii, diminuând astfel riscul crizei și trecându-se spre relansare și, pe de altă parte, cazul preponderenței așteptărilor Politicii, unde cel mai adesea se sfîdează raționalitatea, se alterează, chiar integral, treimea din confluență aferentă Economiei.

Starea tensională permanentă, ilustrată de tendințele din zona de confluență, are explicații ce țin de perspective diferite, cărora li se atașează proceduri specifice de acțiune. Acestea spun că pentru Economie contează (cu valoarea unei treimi a unei entități viabile) controlul mecanismelor avuției, iar pentru Politică este prioritară (la valoarea a două treimi din entitatea societală rezultată) funcția de control a puterii. Reuniunea celor două funcții este inconsistentă, căci posibilitatea compromisului este exclusă, iar rezultanta nu poate să fie decât ori-ori. În limbaj fractal, Economia are funcția de generare a regulii de acoperire a teritoriului Societății cu dimensiunea omotetică specifică stării de raționalitate, iar Politică

are funcția de generare a unei structurări interne a Socialului după regula aranjamentelor fluctuante, fără omotetie internă în sens mandelbrotian. Și din acest motiv dubla țintă se dovedește a fi o magistrală cu sens unic, spre eșec.

Tranșarea mecanică a acoperirii Socialului este chiar eșecul frust pe care-l trăim drept criză generalizată, când Politicul își forțează atingerea scopului. Reușește, însă, această cotraperformanță minimizând manifestarea fiabilă a segmentului entitar al Economiei. Soluția este reluarea dinamicii în zona de confluență Economie-Politică. Pentru aceasta funcția Economiei este să lărgească spațiul de raționalitate peste cel puțin jumătate din dimensiunea fractală cu care Politica intră în zona de confluență. Adică Economia trebuie să-și funcționalizeze propriul segment și, în același timp, pentru a reuși să viabilizeze confluența, trebuie să controleze, pe criterii de eficiență testată social, cea mai mare parte din dimensiunea Puterii.

Acordul fin între cele două nivele de acțiune din zona de confluență (care este, evident, și interval de zgomot) ține de conștiința legăturii dintre entitățile fizice și entitățile biologice (dintre artefacte și natura umană în orizontul Economiei și dintre decizii și intersubiectivitate în spectrul Politicii). Dar, și de faptul că mecanismele avuției și puterii la un loc tind să elimine scopurile societale atât ale Economiei, cât și ale Politicii.

Chestiunea cea mai importantă pentru acest model explicativ inspirat din teoria fractalilor este că zona de confluență a Economiei și Politicului trebuie să ajungă să fie caracterizată de un mecanism de gestiune a mișcărilor tensionale de influență. Este evident că trebuie să existe așa ceva în condițiile în care finalitatea privește alt nivel de configurare a realității, unde sensul *fiabil* transcende în *viabil*, pentru că este vorba despre un sistem complex, dinamic și deschis care este societatea umană. În astfel de sisteme fracturarea (nu atât metodologică, cât mai ales operațională) are consecințe catastrofice. Fractalizarea ca suport al înțelegerii și explicației lasă să se întrevadă gradat atât confluența misterioasă dintre a fi *fiabil* și a fi *viabil* (simultan și noncontradictoriu), cât și influențele transformării pe nivele de substanțializare a stării de raționalitate, adică unul reprezentat de mecanismul avuției și altul de cel al organismului puterii.

Fractalizarea complexului funcțional Economie-Politică necesită înțelegerea lui ca un perimetru al câmpului acțional unde se configurează permanent, prin interpolări și extrapolări (care sunt până la urmă aranjamente consensuale), entitatea societală care contextualizează tendințele tensionale. Această perspectivă eminentă rațională ne ferește de compromiterea fiabilității mecanismelor randamentale și de alterarea viabilității organismului societal. Astfel, fractalizarea superteritoriului postiluminist Economie-Politică distinge linia de demarcație a orizontului înțelegerii compromisului dintre stări conflictuale în dinamica sistemelor societale și, totodată, indică nivelul în limitele căruia explicația este coerentă și inevitabil consistentă.

Consecința transformațională *Fiabil-Viabil* a dinamicii tensionale din zona de confluență fractală Economie-Politică este singura sursă naturală care neutralizează efectele toxice ale crizelor ce închid-deschid ciclurile de modernitate.